

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

Külmissziói
melléklettel

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2009. szeptember

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Mihácsi Lajos (az evangélikus nyugdíjasház igazgató lelkésze, Sopron)

A hónap igéje: Ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is. (Lk 12,34)

Szeptember számomra a legszebb hónapok közé tartozik. Akkorra már megszeli-dülnek a nap égető sugarai, s a gyümölcsök zamatában megízlelhetjük az éltető nap sugarát. Mert a napsugár által érlelt gyümölcs a legízletesebb, a mesterségesen érlelt gyümölcs legfeljebb csak szép a szemnek, de ehetetlen a szájnak.

Szeptember a legügyesebb festők közé tartozik. Nem tudok eléggé rácsodálkozni a természetre, az erdő fáira, a falevelek ezer-színű pompájára, a terméstől roskadozó fákra. Ahány, annyiféle. Nincs két egyforma, sőt még két hasonló sem. Engem a sárguló levelek sohasem

az elmúlásra emlékeztetnek, hanem sokkal inkább a teremtő Isten gazdag fantáziájáról tesznek bizonyosságot.

Petőfi Sándor oly sokat idézett versében, amikor így vall: „Itt van az ősz, itt van újra, / S szép, mint mindig, énnem. / Tudja Isten, hogy mi okból / Szeretem? de szeretem.” – én tudom, miért szeretem. Mindenütt, mindenben Isten keze nyomát fedezhetem fel. A körülöttünk levő világban mindenütt az ő ajándékait, kincseit vélem felfedezni.

Szeptember az iskolakezdés ideje is. A nyári pihenés után újra kezdődik a fiatalab-bak számára a tanulás, a kincsgyűjtés. Van, aki alig várja már az iskolakezdést, s van, aki még halasztaná egy kicsit a becsönge-tést.

Ebben a kincsekkel gazdagon megáldott hónapban áll előttünk ez a kincsről szóló evangéliumi íge. De milyen kincsről is szól ez? Mi is a kincs? A természet kincse a fákön csüngő érett, zamatos gyümölcs. A természet kincse a földből feltörő kőolaj

vagy víz. A föld mélyében rejlő ásvány is kincs, érték. Van, aki számára egy simogató, egy mosoly, egy jó szó a legnagyobb kincs. Hiszen nem csak a kézzelfogható, a látható vagy hallható dolgok lehetnek kincsek.

Kincs lehet egy ember is, egy társ, aki támasz, aki a legfontosabb számunkra. Akitől boldogságunkat várjuk.

A kincs az, amit becsülünk, amit értékelünk, amihez ragaszkodunk. Egy idős ember számára egy megfakult fénykép is kincs lehet, míg mások számára az legfeljebb csak közönséges papírdarab. A valódi kincs azonban az, ami mindig, min-

denkor érték, amelynek árfolyama nem függ kortól, politikai áramlattól. De van-e egyáltalán ilyen? Van-e olyan ebben a múlandó világban, ami mindig érték marad, ami sohasem értéktelenedik el? Hiszen tapasztaljuk, hogy elmúlik az egészség is, emlékké válik a fiatalság, hiszen minden ilyen ideiglenes árfolyammal rendelkezik. Majdnem minden. De nekünk „Van örök kincsünk, becsebb Nincs nála földön, égen. Az arany, ezüst, drágakő Csak por, ha hozzá mérem. Nem multa felül semmi még, És nincs, ami felérje. Ez örök égi ajándék Az Isten szent igéje.” (EÉ 286,1)

Igen, ez az ének világítja meg még jobban, hogy igénk egészen másfajta kincsekről beszél. Szó sincs olyan dolgokról, amiket az előbb soroltam fel. Sőt! Ezekre azt mondja, hogy nem érnek semmit! Mert ha érték az a számodra, akkor ellophatják tőled, te pedig egész életedben rettegthetsz tőttől. Vagy megrághatja a moly, s azért válik értéktelenné. Ha anyagi javakra gondolunk, arról azt mondja Jézus, hogy nincs

olyan erszény, ami ki ne fogyna egyszer. Ha emberekre gondolunk, tudnunk kell, hogy senki sem él örökké. Itt egészen másfajta kincsekről van szó. Mégpedig el nem avuló, szavatosságát el nem veszítő, értékét mindig megtartó örök kincsekről. Olyanokról, amit nem lehet megvásárolni, amit nem lehet megrendelni, amit nem lehet örökölni sem.

A Szentírásban kutatva találhatunk rá az igazi kincsekre, az örök értékre. A Zsidókhöz írt levélben olvashatjuk, hogy „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8) Nem a földiek boldogítanak! Hiába van valakinek sok pénze, hiába gazdag – ebben az értelemben –, az még kevés a boldogsághoz. Krisztus mutatja meg az örök értéket. Az ő szava, Urunk igéje vezet el az üdvösség útjára. Mert minden, ami földi, elmúlik. Ahogyan egy régi evangélicizációs ének is mondja: „Üres kézzel kell elmennem, s állanom az Úr elé...” Minden földi szerzemény egyszer elmúlik, megsemmisül. De Krisztus és az ő igéje örök. Ha meghallod, s hallgatsz rá, elvezet az üdvösség útjára.

Érdemes figyelni rá, hogy Isten országa legyen a célod. Ha reá figyelünk, ha nála van a kincsünk, nála lesz a szívünk is. Mert ő azt akarja, hogy elnyerhessük a legnagyobbat, a legértékesebbet, amely mindig megmarad. „Inkább keressétek az ő országát” – mondja Jézus, és a többi ráadásul adatik meg néktek.

Csodálatos Urunk teremtett világa. Így, ahogyan ősszel roskadoznak a szőlőfűrtök-től a tőkék, ahogyan az emberi szem által már nem látott erdők mélyén is pompáznak ezer színben a levelek, minden reá irányítja figyelmünket. Lásd meg őt mindenütt, mindenben, s akkor semmi el nem terelheti figyelmedet, ő lesz a legfontosabb életedben. Ő lesz az egyetlen a számodra.

„Ó, zengjen néked szüntelen, Nagy Istenünk, a hála, Hogy igéd által elvezetsz Az üdvösség útjára! Ki rátalált e kincsere már, Nem ismer szegénységet, S nincs, aki el ne nyerhetné E kincset: szent igédet.” (EÉ 286,7) Ámen.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- Lébény, 2009. szeptember 20. vasárnap – emléktábla megáldása és emlékezés Németh Károly esperesre

Halálának 40. évfordulóján a gyülekezet egykori lelkészére, Németh Károly esperesre emlékeznek Lébényben szeptember 20-án, vasárnap. A délután 15 órakor kezdődő istentiszteleten ígét hirdet, valamint a gyülekezet lelkészeit felsoroló emléktáblát leleplezi Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az ünnepségen Németh Károlyra emlékező előadást tart dr. Ferenczy Zoltán ny. egyetemi tanár.

További információ Koháry Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-7122 telefonszámon.

- Győr, 2009. szeptember 26. szombat – Luther olvasókör

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom szeptember 26-án, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Isó Dorottya szervezők

- Sárbogárd, 2009. október 3. szombat – parókiaszentelő hálaadó istentisztelet

Ünnepi istentisztelet keretében ad hálát megújult parókiájáért a sárbogárdi gyülekezet. Az alkalom október 3-án, szombaton 15 órakor kezdődik, melynek szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Bőjtös Attila munkatárstól kérhető a 20/824-6760 telefonszámon.

- Surd, 2009. október 4. vasárnap – emlékezés Kuzmics István lelkészre

Halálának 230. évfordulóján a gyülekezet egykori lelkészére, a Mura-vidéki szlovének lelképásztorára emlékeznek Surdon október 4-én, vasárnap. A 10 órakor kezdődő – kétnyelvű, szlovén, magyar – istentiszteleten ígét hirdet Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke, valamint Ernisa Géza szlovén püspök.

További információ Smidéliusz Zoltán lelkésztől kérhető a 20/824-5235 telefonszámon.

- Súr, 2009. október 11. vasárnap – parókiaszentelő hálaadó istentisztelet

Ünnepi istentisztelet keretében ad hálát megújult parókiájáért a sári gyülekezet. Az alkalom október 11-én 10.30 órakor kezdődik Szarka István esperes szolgálatával. Ígét hirdet Ittész János püspök.

További információ Szarka István esperestől kérhető a 20/981-5923 telefonszámon.

- Bakonycsérnye, 2009. október 11. vasárnap – lelkésziktatás és hálaadás

A bakonycsérnyei evangélikus templomban október 11-én 15 órakor ünnepi istentisztelet keretében iktatják be Szarka Éva lelkészt a gyülekezet másodlelkészi állásába, valamint hálát adnak a gyülekezet megújított fűtőrendszeréért. Az ígét hirdetés szolgálatát Ittész János püspök, a beiktatás szolgálatát Szarka István esperes végzi.

További információ Szarka István esperestől kérhető a 20/981-5923 telefonszámon.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület elnöksége egyházkerületünkben és a bokodi gyülekezetben végzett áldozatos és eredményes szolgálata elismeréseként

Sztruhár András
egyházi munkatársnak

egyházkerületi érmet
adományozott.

Az elismeréshez ezúton is gratulálunk, és lapunk következő – októberi – számában interjút közlünk a díjazottal.

**Szeretettel hívjuk minden érdeklődő testvérünket
a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület
egyházközségi elnökségeinek konferenciája
és munkatársképző napja
összevont alkalmára, amelyet
Révfülpön 2009. szeptember 18–19-én
az Ordass Lajos Oktatási Központban tartunk.**

*

Program:

Péntek:

18.00 – vacsora

19.00 – a konferencia megnyitása

19.15 – ismerkedés

20.00 – Filmklub: Kellemetlen igazság

– Al Gore volt USA-alelnök filmje

21.45 – áhítat

Szombat:

08.00 – reggeli

09.00 – áhítat

09.30 – Kilátás az Ararátról

*– A teremtésvédelem teológiai alapjai –
előadás megbeszéléssel*

(Dr. Kodácsy-Simon Eszter tanársegéd, EHE)

11.00 – szünet

**11.30 – Épített és lelki örökségünk iránti felelősségünk –
projektismertetés (Szarka István esperes)**

12.30 – ebéd

14.00 – Fórumbeszélgetés időszerű kérdéseinkről

(kerületi elnökség)

15.30 – úrvacsorai istentisztelet (Ittész János püspök)

*

A részvételi díjat az egyházkerület fizeti.

A jelentkezéseket szeptember 14-ig kell

a püspöki hivatalban bejelenteni.

(Tel.: 96/516-160; 20/824-4222 –

E-mail: nyugati.kerulet@lutheran.hu)

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2009. október 11-én
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula

Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)

Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. utca 26.

Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169

Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639

Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Liceum)

Felelős kiadó: Tölli Balázs

Telefon: 99/512-430

Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 1150 példányban

Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben

Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 30 €

E-mail: harangszo@lutheran.hu

Internet: www.harangszo.hu

ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 19. A rostély

Még nem vált egészen muzeális tárggyá a fával vagy szénnel fűtött vaskályha és a konyhai tűzhely, amelynek nélkülözhetetlen tartozéka a rostély. Az a rendeltetése, hogy a hamu vagy a kiégett salak a tűztérből a helyére kerüljön, és a parázs elegendő levegőhöz jusson. Hosszú ideig a zárt sütő szerepét is betöltötte: úgy sült rajta a hús, hogy nem elszenesedve kellett kikaparni a parászból.

Ez a nagyon hétköznapi konyhai felszereléshez tartozó tárgy bevonult az egyháztörténetbe is, sőt jelképpé is vált. Vértanút azonosító, rettenetes „személyi igazolványá.” A korai, apostolokat, evangelistákat, szenteket ábrázoló képek és szobrok nem viselnek egyéni vonásokat, hanem csak állandó jeleik (attribútumaik) segítségével azonosíthatók.

A rostély is ilyen azonosító szimbólum. Nem kell egy képre vagy szoborra ráírni, kit ábrázol, ha a rostélyra támaszkodik. Az egész kereszténység területén érvényesen azonos értelmű ez a jel. Tárgy formájú „személyi igazolvány.”

Vértanúszimbólum a rostély, mégpedig egyetlen személyhez kötődik. Laurentius (Lőrinc) diakónus vértanúságának „eszköze” és jele. A harmadik század második felében Valerianus római császár kegyetlen keresztényküldözése során katakombai istentisztelet végzése közben elfogták Sixtust, Róma

püspökét négy diakónusával együtt. Laurentius diakónus aznap nem volt soros az oltár körüli szolgálatban. A diakónusi szolgálat másik feladatával, a szegények és betegek gondozásával volt elfoglalva. De őt is elfogták, és a római gyülekezet feltételezett kincsének, „kasszájának” beszolgáltatását követelték tőle. Az üldözők e nélkül a feltételezett kincs-tartalék nélkül elképzelhetetlennek gondolták a keresztények szociális tevékenységét. Laurentius három napot kapott a „kincs” összegyűjtésére és beszolgáltatására. A diakónus a kifizető dátumra a palota udvarába gyűjtötte a „kincset”, a gondozott és élelmezett szegények, betegek csapatát. „Íme, ez az egyház kincse!” A császár haragjához illő kínzási-kivégzési módot szabott: „Hozzatok Laurentius számára egy ágyat, hadd pihenje ki fáradalmait.” Az „ágy” egy vasboronához hasonló rostély volt. Amikor már a rostély is izzott az izzó parázs felett, rádobták Lőrincet. Elgondolkodtató, hogy a hagyomány nem a vértanú iszonyú kínjait regényesíti, hanem Krisztusba vetett hitének a humorát. „Fordítsatok a másik oldalra, mert ezen az oldalon már eléggé megsültem!” Nem tudjuk biztosan, hogy ilyen formában hangzott-e el a mártír kérése. A hagyomány azonban tartalmilag hitelesen, a szenvedésen és halálon

győztesen átívelő, a győzelmes Krisztushoz végig és „vérig” ragaszkodó hit és hitvallás foglalataként őrizte meg Laurentius utolsó földi szolgálatának emlékeztetét.

Laurentius emlékezete és a rostéllal együtt való ábrázolása Németországban, különösen is Bajorországban eleven és gyakori. Sok templom viseli a „Lorenz” nevet. Elég csupán Nürnberg és Merseburg evangélikus dómjaira, Neuendettelsau egyik templomára utalni. De ezekhez hasonló élességgel él bennem Thüringia Schweinau városkájának „Lorenz”-e. 1989–90 telén mindig ebbe a templomba vezetett „Friedensgebet”-re a szomszédos Bad Liebensteinből induló tüntetés a rendszer ellen, az egységért.

Laurentius rostélyára akkor is érdemes emlékezni, ha magyar vonatkozásban Lőrinc vértanú emléknapiához, augusztus 10-hez Lech-mezei vereségünk gyászos, de történelemfordító emléke kapcsolódik.

A háztartási rostély muzeális tárggyá avulhat, de Laurentius, rostélyával együtt, az utolsó napig hirdeti, hogy sohasem a rostélyt hevítő a győztes, nem is a tanú, még ha vértanú is, hanem a szenvedésben is megtartó, minden gyűlöletből fakadó furfangnál erősebb Krisztus.

Dr. h.c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

„...a jó pásztor példájára...” 215 éve született Haubner Máté püspök (1794–1880)

„Éppen abban áll a legnagyobb kincsünk, rangunk és méltóságunk, hogy *ama jó pásztor példájára* életünket adjuk a juhokért, mi adunk a világnak jót, anélkül, hogy béres módjára annak javait kívánnánk.”

Talán kevesen tudják, hogy a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület mai *pecsétje* (lásd lapunk címlapján) Haubner Máté püspökünk elgondolása szerint készült, rajta a jó pásztor, aki vállán viszi haza a megtalált juhot, kezében botot tartva. (Némelyek szerint ez a Keresztelő János által említett szórolápatra emlékeztet.) Sokat keresve sem lehetne jobb pecsétet találni. Ez a jelkép nemcsak a püspöki, hanem az egyházi szolgálat szíve is, Haubner hitvallása, és talán egyik legszebb mondata. „A jó pásztor példájára” – több mint pecsét: Isten egyházának mindenkorai hitvallása és szolgálata is.

Születésének éppen szeptemberben 215 éves évfordulóján – annak ellenére, hogy lapunkban néhány éve már megjelent írás

róla – méltó, hogy újra emlékezzünk és elgondolkozzunk életén és szolgálatán.

A felkészülés éve. 1794. szeptember 19-én született Veszprémben Haubner Mátyás szücsmester és Ulich Klára szülőktől, akik nem voltak tehetősek, de fiuk taníttatására minden áldozatot meghoztak. A veszprémi iskolából tizenegy éves korában Sopronba került, nyolc évig itt tanult a liceumban kitűnő eredménnyel. Pozsonyi nevelői munka után a jénai egyetemre iratkozott be, egy év múltán ismét Pozsonyban találjuk egy másik családnál nevelőként. Itt kötött házasságot, liceumi tanárának, Seybold Pálnak Lujza nevű lányát vette feleségül. Pozsonyban ekkor már maga is tanár volt, a magyar nyelvet, elsősorban annak nyelvtanát tanította. S ebben az időben következett élete nagy fordulata.

A lelkész. Döntése után lelkésszé avatását Kis János püspök végezte 1821-ben, Haubner ekkor 27 éves volt. 8 évig Szalonak (ma Ausztria: Schleining) lelkésze volt, ahol szomszédokba került a felsőlövői neves lelkéssel, Wimmerrel, akivel sokat tettek a magyar népoktatás ügyében, lelkészi szolgálatuk mellett. Az egyre ismertebb Haubnert 1829-ben a győri gyülekezet hívta meg. Megragadó ígehirdetéseit – amelyeket két nyelven tartott – egyre többen hallgatták, de ő is felkereste híveit „a jó pásztor példájára”, különösen egy kolerajárvány idején. Ökumenikus gondolkodású volt, nemcsak a római katolikus pappal élt baráti kapcsolatban, hanem azok közé tartozott, akik akkor a protestáns egyházak egyesülését is szorgalmazták. Írt is erről egy tanulmányt „A protestáns keresztyének lelki szabadsága” címmel. Nem tartozott a pietista papok közé, de gyülekezetéért élt. A mindennapokban segítőkészségére jellemző, hogy Székács József útját egyengette, amikor ő egy győri lányt vett feleségül.

(Folytatás a 7. oldalon.)

